

ním konkrétních případů. Vedle toho přináší i příslušné prováděcí výnosy ministerstva financí spolu s tabulkami o výši srážky daně důchodové a příspěvku na

obranu státu při služebních požitcích, které zabírají více než polovinu knihy. — Spis bude jistě vítanou pomůckou všem poplatníkům důchodové a výdělkové daně.

H r o m a d a.

Z právní praxe.

Otázka soukromoprávní platnosti smluv o provozování biografu jinou osobou než majitelem licence též s hlediska civilního soudního řádu.

V č. 8 »Právní praxe« ze dne 11. dubna 1938 v pojednání dr. Knapa jest odkazováno na rozhodnutí Vážný č. 14.717, v kterém uznal nejvyšší soud platnost úmluvy majitele licence s třetí osobou, již se tato třetí osoba zavázala objednávat u jednotlivých půjčovn filmů vlastním jménem a na vlastní účet a dodávat je licenciátu k předvádění.

Též v rozhodnutí Rv I 455/37 ze dne 16. března 1938 se nejvyšší soud zabývá otázkou platnosti takové úmluvy. Žalující strana v tomto sporu však uplatňovala, že smlouva byla uzavřena na oko a že měla jí býti zastřena zakázaná pachtovní smlouva biografu.

Po názoru nejvyššího soudu zračí se převládající a rozhodně známky pachtovní smlouvy ohledně provozu kina v tom, že podnikatelské riziko nese třetí osoba, tudíž provozovatel kina. Tomuto riziku nasvědčuje okolnost, že majitel licence měl podle smlouvy nárok na týdenní určitou částku na krytí režijních vydání a že provozovatel kina měla býti ukládána na jeho zvláštní účet u peněžního ústavu hrubá tržba a ústav měl podle generálního příkazu provozovatelova týdně hraditi z tohoto účtu jen smluvený paušál mimo potřebnou částku na dávku zemskou a daň z obrátu. Provozovatel podle smlouvy musil platiti ze svého příplatky za delší než 2½ hodiny trvající program, dále hraditi náklady za případně zvýšený počet personálu, za veškerou reklamu atd.

Nejvyšší soud, vykládaje obsah smlouvy podle ustanovení § 914 obč. zák. a čl. 278 obč. zák., dospěl k úsudku, že v daném případě šlo ve skutečnosti o zakázanou smlouvu pachtovní, a uznal žalovaného majitele licence zodpovědným za placení půjčovného (správně: nájemného) za filmy dodané ku předvádění.

Nejvyšší soud poukazuje na rozhodnutí č. 14.717, avšak připomíná, že v onom případě »pro nedostatek skutkového přednesu tehdejší žalobkyně neměl důvodu blíže se obrátiti obsahem úmluvy«. Je tedy zřejmo, že rozhodnutí č. 14.717 sbírky vyznělo v neprospěch žalující půjčovny filmů jedině proto, poněvadž nebylo tvrzeno, že smlouva byla vyložena podle předneseného označení a byla uzavřena na oko a že podle podmínek smlouvy jde vpravdě o zakázanou smlouvu pachtovní. Bude tedy třeba v každém případě dbáti toho, aby ve skutkovém přednesu byly tvrzeny vždy okolnosti (jednotlivé podmínky smlouvy), které nasvědčují pachtovnímu poměru, který měl býti pouze jen zastřen jiným označením.*)

Jan Wertheimer.

Sudiště pojistné smlouvy.

JUDr. E. J. Haas, advokát ve Fryštátě, nám píše:

Sem tam se ještě objevují pochybnosti, zdali u sudiště dle § 12, odst. 5 zák. o pojistné smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n. lze uplatňovati i nároky pojistníkovy proti pojistiteli ze soukromých pojišťovacích smluv, uzavřených před dnem 20. ledna 1935, ve kterýžto den, jak známo, nový pojišťovací zákon vstoupil v platnost. Citované ustanovení ob-

*) Že n. s. trvá na judikatuře, podle níž každá neschválená smlouva pachtovní mezi licencionářem a pachtýřem má v zápětí závazek licencionářův za objednávky filmů, ať je učinil pachtýř svým vlastním jménem či nikoli, plyne i z nejnovějšího nám známého (dosud neuverejňného) rozh. z 6. dubna 1938, Rv I 788/37. — Pozn. red.

sahuje, v souhlasu s §em 81 chystané novely zák. o soudní příslušnosti, důležitý průlom zásady § 65 j. n. o místní příslušnosti soudu bydliště žalovaného, neboť nyní mohou být podány žaloby proti pojistiteli i u věcně příslušného soudu bydliště pojistníkovy.

Jelikož jde o výjimku, třeba vyloužit cit. ustanovení restriktivně, což mnohdy svede k tomu, míti za to, že předpis § 12, odst. 5 cit. zák. přichází v úvahu jen v případech »nových« smluv, t. j. smluv uzavřených po dni 20. ledna 1935. Další zdánlivou oporu najde dotyčná argumentace ve znění § 162 cit. zák., který obsahuje výpočet oněch ustanovení cit. zák., která platí *expressis verbis* pro stávající již pojistné poměry.

Vydané komentáře se touto věcí neobírají, až na komentář Papouškův, k jehož názoru se připojilo následující usnesení vrchního soudu v Brně z 20. května 1938, R III 150/38, kterým bylo vyhověno stížnosti žalujícího pojistníka proti usnesení krajského soudu, odmítajícímu žalobu na plnění ze smlouvy z r. 1920 pro vznesenou námitku místní nepřislušnosti. Odůvodnění rekursního usnesení zní takto:

»Prvý soud vyhověl napadeným usnesením této námitce z důvodu, že platnost ustanovení § 12, odst. 5 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n. se na tento spor nevztahuje, ježto v § 162, odst. 1 cit. zákona, v němž jsou uvedena ustanovení platící v době účinnosti tohoto zákona, ustanovení § 12 obsaženo není.

S názorem tím nelze souhlasit a dlužno naopak přiklonit se k názoru stěžovatele, že v § 162 cit. zák. uvedeny jsou pouze předpisy práva materiálního, týkající se obsahu pojišťovací smlouvy samé, ohledně nichž zákon nařizuje, že platí i pro stávající již pojišťovací poměry; ustanovení to nedotýká se však formálního práva procesního, jež je podle své povahy *ius cogens*, a tudíž otázky příslušnosti soudu, nově upravené v § 12 cit. zákona, a proto nebylo ani třeba otázku tu jako samozřejmou v zákoně tom zvláště upravovati.

Stížnost proto byla shledána důvodnou a bylo jí vyhověno.«

K tomu jen lze dodat, že totéž

platí i o ustanoveních §§ 11, odst. 1, 119, odst. 2, věta 1., 142 až 145, 117, 122 a 159 až 161 cit. zák., která rovněž nejsou obsažena v § 162 cit. zák.

Zajištění palmárních nároků v advokátních plných mocích.

V *Deutsches Anwaltsblatt* 1938, č. 5 a 6 rozpředla se diskuse, které se zúčastnili Dr. Walzl, Broumov, Dr. Oswald, Tachov a Dr. Pužman, Praha.

1. Uvažována byla možnost, v advokátních plných mocích přímo písemně prohlašovati, že strana postupuje advokátu svoje nároky na útraty. Námitky proti této formě jsou jednak s hlediska procesního (ztráta aktivní legitimace strany pro případ exekuce, vzhledem k tomu, že nárok na vybrání přisouzených útrat přejde na třetí osobu, t. j. na advokáta), jednak s hlediska poplatkového (Dr. Oswald, vzhledem k tomu, že přísná judikatura k § 39 popl. zák. patrně nepřipustí, aby doložka o postupu útrat byla vykládána jako nesamostatná součást plné moci).

2. Východisko z těchto obtíží navrhuje Dr. Pužman takovou formulaci, která s hlediska procesního neznamená změnu aktivního subjektu (navrhuje zástavu namísto *cesse*) a s hlediska poplatkového zajisté nemůže být vykládána jako samostatné právní jednání, nýbrž jen jako zajištění nároku ze smlouvy zmocňovací plynoucích, tedy obdobně jako jest tomu při zástavním právu za dobírku tržové ceny a pod. Formulaci navrhuje tuto:

»Zavazuji(eme) se (rukou společnou a nerozdílnou), že mu úplnou náhradu všech (i mimo řízení vzniklých) hotových výloh, jakož i odměnu v poměru k postupu jeho prací budeme zálohovati a po vyúčtování v kterémkoli stadiu prací úplně zaplatím(e) bez ohledu na případné přísudky a postupuji(eme) mu k zajištění těchto jeho nároků,

pokud mu je předtím nevyrovnáme nebo jinak se s ním nedohodneme, svoje nároky na náhradu útrat řízení a zastupování, jak a pokud mi (nám) proti odpůrci, soudu či úřadu vzniknou.«

3. Posléze upozorňuje též na možnost trestně právního zajištění palmárních nároků pro případ, že zastoupení bylo vylákáno předstíranými tvrzeními a navrhuje jako další dodatek v plné moci klauzuli:

»Při tom výslovně prohlašuji (eme), že mám (e) dostatečné peněžní prostředky k úhradě všech útrat tohoto zastupování a beru (eme) na vědomí, že právní zastoupení jest přejímáno výlučně za tohoto předpokladu.«*)

Soudní stíhání prodeje syrového mléka, po vydání vládního nařízení z 8. IV. 1938 č. 71 Sb. z. a n.

§ 10 vládní nař. č. 75/1934 Sb. z. a n. stanovil, že ve spotřebních místech, které určí vláda, jest zakázán prodej mléka mlékárensky neošetřeného. Vyhláškou ministra veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy z 8. II. 1935 byl takový zákaz vydán pro hlavní město Prahu a vyhláškou z 27. VI. 1937 pro obce Karlovy Vary, Rybáře a Drahovice. Prodával-li někdo ve zmíněných obcích po termínu ve vyhláškách uvedeném syrové mléko (vyjma t. zv. přednostního mléka podle § 11, odst. 1 vládní nař. č. 75/1934 Sb. z. a n.), spáchal soudně trestný přešupek podle § 10 (event. přečin podle § 17) zákona č. 89/1897 ř. z., na kterážto ustanovení vládní nařízení č. 75/1934 Sb. z. a n. ve svém § 12 výslovně odkazovalo. Kromě toho ovšem mohl prodej tétož mléka zakládati administrativní přešupek

podle čl. II. zákona č. 109/1934 Sb. z. a n. a § 2 vládní nař. č. 161/1935 Sb. z. a n., bylo-li mléko prodáno mimo povolený kontingent. Ač o vhodnosti této úpravy bylo mnoho diskutováno a ač mnoho z těch, kteří se nechtěli podrobiti, dostalo soudní tresty, zbavující je zachovalosti a mající někdy pro ně veliké následky, nutno říci, že tato úprava byla formálně správná a soudní tresty podle ní uložené byly zákonem odůvodněny.

Do této úpravy učinilo průlom vládní nařízení z 8. IV. 1938, č. 71 Sb. z. a n. a vyhláška ministerstva zdravotnictví z 12. IV. 1938, po jejichž vydání vznikají závažné pochybnosti, zda soudy jsou oprávněny trestními sankcemi udržovati stav jimi zavedený.

Vládní nař. č. 71/1938 Sb. z. a n. připojuje k § 11 vládní nař. č. 75/1934 Sb. z. a n. třetí odstavec, který praví, že »v případě potřeby vláda povolí nebo stanoví, aby ve spotřebních místech, v nichž je zakázán prodej mléka mlékárensky neošetřeného nebo v některých z nich bylo prodáváno za podmínek vládou stanovených i jiné syrové mléko«. Vyhláška z 8. IV. 1938 pak toto ustanovení rozvedla slovy: »V hlavním městě Praze jsou pražské mlékárny povinny v rámci svých kontingentů prodávati spotřebitelům v drobném prodeji podle potřeby také mléko syrové za podmínky, že nádoby, v nichž jest mléko uváděno do oběhu nebo prodáváno, musí býti opatřeny červeným nápisem: Syrové mléko — před upotřebením nutno svařiti«. Při aplikaci těchto ustanovení na praktické případy vznikne jistě mnoho otázek, z nichž upozorňuji hlavně na tyto:

a) platí povolení prodávati syrové mléko jen pro pražské mlékárny, nikoliv i jiné osoby (venkovské mlékárny, obchodníky, výrobce mléka) a mohou býti tyto osoby pro takový prodej soudem trestány?

*) Citace doložek je vzata z Pužmanovy »Poplatkové povinnosti v korespondence a listin advokátů atd.«, II. vydání, 1938, Kč 12.—.

b) může být majitel pražské mlékárny trestán soudem, odepřel-li prodáváti syrové mléko a bude-li prodáváti jen mlékou pasteurované?

c) je soudním přestupkem, opomněli prodávač opatřiti syrové mléko nápisem »Syrové mléko — před upotřebením nutno svařiti«?

Slovní znění cit. vládní nařízení a vyhlášky nasvědčuje ve všech třech případech odpovědi k l a d n ě.

Vzniknou-li však soudci pochybnosti, nesmí se omeziti na toto slovní znění, nýbrž musí zkoumati i platnost těchto předpisů, k čemuž je podle § 102 ústavní listiny oprávněn, protože nejde o zákon, nýbrž jen o nařízení (rozh. vídeňského nejvyššího soudu úř. sb. č. 3926/13, vydané v podobném případě, dnes nelze použiti, byť bylo i v novějších komentářích citováno). Obě vládní nařízení č. 75/1934 Sb. z. a n. a č. 71/1938 Sb. z. a n. byla vydána podle §§ 6 a 7 zákona z 16. I. 1896, č. 89 ř. z. z r. 1897 (§ 14 zák. z 25. X. 1901, č. 26 ř. z. z r. 1902 nemá význam při předpisech o mléce) a platí proto podle § 55 ústavní listiny jen pokud tento zákon provádějí a jen v jeho mezích. §§ 6 a 7 zák. č. 89/1897 ř. z. neobsahují zcela všeobecné zmocnění, nýbrž dosti přesné direktivy, k jakému účelu nařízení mohou být vydávána. I při sebe liberálnějších výkladu § 55 úst. list. nutno míti za to, že překročili nařízení tyto direktivy, je neplatné. Jako hlavní direktivu stanovil § 6 cit. zák., že na ochranu zdraví smí býti vydány určité zápovědi a omezení. § 7 pak chce rovněž zápověďmi a omezeními zabrániti napodobování nebo falšování potravin a jejich prodej pod označením, se skutečnou povahou se nesnášejícím. Vládní nařízení č. 75/1934 Sb. z. a n. vyhovovalo těmto směrnicím dobře. Obsahovalo skutečně jen zákazy a omezení a lze o něm říci, že bylo vydáno na ochranu zdraví. Tento požadavek totiž nelze vykládati tak, že by soudce měl v každém jednotlivém případě zkoumati, zda pozastavená potravin je zdraví škodlivá, nýbrž tak, že lze učiniti opatření o potravinách, jejichž přímá škodlivost zdraví sice není vždy dokazatelná, ale jejichž požívání má býti k ochraně zdraví zakázáno nebo omezeno (v tomto směru je i dnes správně výše uvedené rozhodnutí). Základní myšlenkou nucené pasteurisace mléka byla též ochrana zdraví před přenášením různých chorob neošetřeným mlékem. Na této myšlence byla vybudována první osnova vypracovaná v ministerstvu pro zásobování lidu i osnova vypracovaná v r. 1931 ministerstvem zdravotnictví. Teprve při pro-

jednávání této osnovy se vynořila otázka pevných cen mléka. Přes to vládní nař. č. 75/1934 Sb. z. a n. sleduje jen cíle zdravotnické a cenová otázka byla upravena jinými předpisy (vládní nař. č. 76/1934 Sb. z. a n., zákon č. 94/1934 Sb. z. a n. atd.), jejichž překročení není stíháno soudy. Soudci tedy neměli příčiny, aby pochybovali o platnosti některé části vládní nař. č. 75/1934 Sb. z. a n.

Jinak je tomu u vládní nař. č. 71/1938 Sb. z. a n. Při jeho zběžném čtení máme dojem, že se jím pouze povoluje prodej syrového mléka tam, kde byl dosud zakázán. K tomu by ovšem nebylo třeba zvláštního vládního nařízení, stačilo by odvolati tu či onu vyhlášku, vydanou podle § 10 vládní nař. č. 75/1934 Sb. z. a n. Tím by byl zaveden opět místo nuceného prodeje, fakultativní prodej pasteurovaného mléka, který existoval i před rokem 1934. Vládní nař. č. 71/1938 Sb. z. a n. však váže povolení prodeje syrového mléka na »podmínky vládou stanovené«. Vyhláška z 12. IV. 1938 pak povoluje takový prodej jen pražským mlékárnám v rámci jejich kontingentů. Takové podmínky zřejmě vy-
kročují z mezí daných §§ 6 a 7 zák. č. 89/1897 ř. z. Kontingenty byly zavedeny k ochraně cen, nikoliv k ochraně zdraví. Syrové mléko se nestane zdravějším tím, že bylo prodáno v rámci kontingentu. Zavlčení chorob do určitého teritoriálního obvodu lze zabrániti tím, že v celém tomto obvodu bude zakázán prodej syrového mléka, nikoliv však tím, že bude zakázán některým dovozcům (obchodníkům, venkovským mlékárnám, výrobcům mléka), kdežto jiným bude povolen (pražské mlékárny). Toto vykročení z mezí §§ 6 a 7 zák. č. 89/1897 ř. z. má za následek, že

omezení prodeje syrového mléka na pražské mlékárny a na kontingenty je neplatné a že prodej syrového mléka je opět každému v Praze dovolen a nemůže pro něj nikdo býti soudně trestán. Kontingenty i ceny jsou ovšem i nadále chráněny administrativními trestními ustanoveními, na př. § 2 vládní nař. č. 161/1935 Sb. z. a n.

Stejně úvahy platí i v případě b), kde vykročení z mezí §§ 6 a 7 zák. č. 89/1897 ř. z. je ještě zřejmější. Tyto paragrafy dovolují pouze, aby byly vydány předpisy, které »zapo-
vídají nebo omezují«, kdežto vládní nař. č. 71/1934 Sb. z. a n. chce umožniti i určení povinností (»stanovi«),

čehož vyhláška z 12. IV. 1938 plně využila («povinný prodávati»). Uložení takové povinnosti je v přímém rozporu se zákonným zmocněním a proto neplatné. Majitel mlékárny, který se bude zdráhati prodávati syrové mléko vedle pasteurovaného (i s takovým případem lze počítati vzhledem k rozdílu pevně stanovených cen a k rozdílu zisků mlékáren při různých druzích mléka), ne bude tedy trestný podle § 10 zák. č. 89/1897 ř. z.

Případů c) bude asi v praxi hodně. Předpis, aby syrové mléko bylo opatřeno červeným nápisem, nevykračuje z mezí zákonného zmocnění, neboť jej lze považovati za obmezení, které má zameziti zámenu mléka zdravotně hodnotnějšího s mlékem méně hodnotným event. zameziti prodej mléka pod označením se skutečnou

povahou se nesnášejícím. Je však v jistém rozporu s § 2 vlád. nař. č. 75/1934 Sb., který stanovil jako pravidlo, že o každém neoznačeném mléku se předpokládá, že je to syrové mléko kravské a zavedl povinné označení pouze pro mléka upravená. Není celkem závady, aby toto pravidlo bylo nyní změněno v tom směru, že i syrové mléko musí býti označeno. Potíže budou v tom, že nové povinné označení bylo zavedeno jen pro pražské mlékárny, kdežto syrové mléko mohou prodávati — jak jsem uvedl — i jiné osoby. Musí i tyto osoby syrové mléko označiti červeným nápisem? Mám za to, že ano. Neplatné je pouze omezení prodeje syrového mléka na pražské mlékárny a uložení jim povinnosti k němu. Ostatní obsah vlád. nař. č. 71/1938 i vyhlášky z 12. dubna 1938 je platný. Rozšiřuje-li se povolení k prodeji syrového mléka pro neplatnost určitých ustanovení na všechny zájemce, rozšiřuje se na ně automaticky obmezení dané osobám, na něž se dle neplatné části předpisu povolení k prodeji omezovalo. Jindřich Stach.

Z redakce.

Končíme druhý ročník, kterým jsme se snažili dodržovati i nadále jen hlediska právnícky praktická, jak jsme je nastínili již v ročníku prvém. Vybírali jsme pečlivě materií jen takovou, která skutečně byla důležitá pro praxi a aktuální, a tím se stalo, že v tomto ročníku zaujalo poněkud více místa právo veřejné (otázky cizinecké) a finanční, nikoli však na úkor práva ostatního. Informovali jsme interesovanou právníckou veřejnost také o nejposlednějším stadiu osnovy c. ř. s., jejíž nynější znění patrně zůstane zásadně nezměněno pro předložení parlamentu, neboť o těchto posledních úpravách nebylo lze v žádném jiném právníckém časopise ničeho se dočísti. Stejným způsobem hodláme informovati čtenáře o vývoji dalších velkých zákonodárných děl, a to teprve tehdy, až jejich pravděpodobně konečné znění bude v komisích přijato. Jinak zůstáváme při tom, že náš časopis má sloužiti účelům praktické aplikace práva a nikoli úvahám čistě teoretickým nebo legislativním.

Při volbě temat měli jsme svůj úkol usnadněn tím, že specialisté jednotlivých oborů vždy ochotně našim žádostem o příspěvek vyhovovali.

Z toho, že přes naše vyzvání ze stále rostoucího počtu čtenářstva Právní praxe nás nedošly žádné nové podněty k úpravě časopisu, usuzujieme, že s obsahem i formou čtenáři souhlasí a máme za to, že tím jsme vystihli potřebu, která v právnictvu po podobném časopisu byla pocítována, a shledáváme v tom pokyn, abychom na této cestě setrvali beze změny.

Redakce.

Autoři článků v tomto čísle.

Vrchní rada u nejv. soudu Dr. František Poláček, vrch. rada min. nár. obrany Dr. Karel Řezáč, advokát v Praze Dr. Jiří Hora, advokát v Tachově Dr. František Oswald, adv. v Praze Dr. Drahomíra Passerová, taj. nejv. správy soudu Dr. Jiří Hromada, akv. v Praze Dr. Jan Wertheimer, okr. soudce v Karl. Varech Dr. Jindřich Stach.